

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

ХЕНРИК ИБЗЕН

(1828 - 1906)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 2003

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

84

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Светличић и Тамара Вујков

Библиотека Матице српске (БМС) приредила је изложбу поводом 175 година од рођења норвешког књижевника Хенрика Ибзена. Изложба је постављена у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки БМС. Испод сваке каталожке јединице уписане су сигнатуре.

Изложба траје до 27. јуна 2003. године.

Не могу без узбуђења да читам Ибзена. Он је имао огроман значај у духовној кризи коју сам преживео крајем прошлог века, у мом ослобођењу од марксизма. Ибзен изузетно заоштрава проблем личности, стваралаштва и духовне слободе. Кад читаш Ибзена, удишеш северни планински ваздух. Норвешка малограђанштина у којој се гушио чини позадину његовог стваралаштва. И, у атмосфери крајње малограђанштине, догађа се максимални успон ка врхунцима. У Ибзеновом стваралаштву постоји привремено, пролазно и постоји вечно. И сада треба говорити само о вечном код Ибзена. Ибзен већ одавно није у моди. И када је ибзеновство било у моди, код Ибзена су ценили оно што уопште није најзначајније - "Нору", "Хеду Габлер", "Привиђења", демонске жене, друштвену сатиру, анархична расположења. Вечно и по свом значају непролазно мора се код Ибзена тражити пре свега у "Пер Гинту", потом у "Бранду", у "Цезару и Галилејцу", делом у "Непријатељу народа", и у завршним драмама његовог стваралачког пута "Традитељу Солнесу", и "Када ми мртви оживљавам". Ибзен је с генијалном проницљивошћу доживео и поставио проблем личне судбине и проблем конфликта стваралаштва и живота. Код њега се, као и код Ничеа, савремена култура ослобађа стега позитивизма и еудајмонистичког морала, и тежи ка духовном узлету.

Николај Берђајев, 1997

Целокупан Ибзенов стваралачки напор многи испитивачи поделили су у три дела: почетнички - романтичарски, зрели - реалистички, и завршни - симболистички ("Дивља патка", "Госпођа с мора", "Росмерсхолм", "Грађевинар Солнес" и "Када се пробудимо из мртвих"). Једино се Сигурд Хес није са том поделом сложио. Он је комаде из последње групе посматрао појединачно. Једину везу коју је међу њима тражио јесте по сродности. Симболизам, као заједнички назив за последње Ибзенове драме, он је брижљиво избегавао. У том избегавању, он је нешто и претерао. Теза Хастона је да су и те драме

стварно реалистичне; симбол, уколико му је падао у очи, он је морао поменути, али је то чинио против своје воље. Хест је на тај начин пао у супротну погрешку; њено оправдање је што је реакција на једно мишљење које није потпуно тачно.

Ибзен, одиста није стопроцентни симболистички писац. Симболизам је за њега само један процес у који га је, неминовним унутарњим развојем, одвела сопствена инспирација. И зато Хестову ограду треба примити са симпатијама. Јер реалистична подлога јесте оно што је главно у тим комадима. Симболи су само проширивање тих захвата, жеља да се помоћу њих да пунија представа пишчеве визије, човечанства у одређеном тренутку. Али је, исто тако, важно подвући да ће се та подлога, уколико ће године одмицати, све више губити, тако да ће је једнога тренутка скоро и нестати.

Слободан А. Јовановић, 1962

Део Ибзеновог стваралаштва који се обично занемарује, а који је битан за критичко разумевање његовог развоја, настао је у тешким годинама између 1851. и 1864, када је он радио као драматичар, продуцент и редитељ у малим позориштима у Бергену, а затим у Ослу, која су се борила за опстанак. У извесном смислу то су биле године шегртовања, али и године јаловости. За време Ибзеновог рада у Бергену изведено је сто четредесет и пет драма, од којих су седамдесет и пет биле француске. Типична представа био је комад драмске интриге који је зависио од сложеног заплета развијаног документа изгубљеног на јавном месту, отетог детета откривеног помоћу тајне амајлије или белеге од рођења, отрованог пехара који иде од руке до руке да би га најзад испио било ко изузев онога коме је био намењен. Ликови су били исто тако конвенционални: "строги отац, невиност у девојци, неуглађени добричина, љубоморни муж, верни пријатељ". Што значи да ове драме нису обраћале пажњу на истанчаност. Лица и радња били су оцртани одлучним театарским линијама; радња је била разноврсна, сложена и континуирана да би обезбедила узбуђење, изненађење и неизвесност; ликови су били ливени по једностраном, једноставном, живописном калупу, да би омогућили лако препознавање у позоришту.

Рејмонд Вилијамс, 1979

За позорницу свога доба Ибзен је имао револуционарног значаја и знатно је упливисао на своју књижевну епоху. Данас су његове тезе које су расправљале моралне проблеме свога времена, више кроз дух своје средине него ли кроз дух космополитски, изгубиле своју актуелност и његово субјективно и апстрактно решавање социјалних питања постало је романтично и застарело у очима нове социологије. Хенрик Ибзен који је имао претензија да буде идејни револуционар свога века, остаје у историји као драмски писац који је некад убедљиво спроводио тезе на позорници, своје погледе на друштво и своја моралистичка уверења кроз позориште

доводио у живе дискусије и задржава се данас као драмски писац који је хероирао жену и дидактику идеја проткао сугестивном северњачком романтиком. "Авети" које су некад у пишчевој земљи изавали велику саблазан и живе препирке у Немачкој, нису данас значајни због истакнутог проблема животне среће у браку и с тим у вези породичног наслеђа, већ су у мањој мери занимљиве због своје мистичне позадине, због растројства Освалдовога као душевног стања а не моралног и социјалног факта, и због душевних патњи жене која носи крст дужности путем љубави.

Велибор Глигорић, 1928

Напредни духови - и критика и публика - са конца XIX века гледали су у њему борбеног и победилачког представника, хероја реалистичке драме који је једним титанским подвигом учинио крај "таштмом, лажном царству романтике" и са једном све до њега невиђеном смелошћу изнео на позорницу "живот онакав какав јесте стварно", тј. савремени модерни живот с његовим разним психолошким, моралним и социјалним проблемима и сукобима. Ибзен је те своје прве поклонице задивио пре свега тиме што је старе романтичарске љубавнике и љубавнице, историјске и легендарне јунаке и јунакиње заменио живим фигурама модерног грађанског живота, неким професорима, адвокатима, уметницима, пасторима, конзулима, новинарима, ректорима, фотографима, банкарима као и аналогним женским типовима који се појављују на позорници без шљока и украса, у целој својој сурој буржоаској реалности и говоре најобичнијим, најпрозаичнијим језиком о најсвакидашњијим стварима - па ипак носе у себи, преживљују дубље и узбудљивије трагедије но и најпараднији класични или романтични хероји.

Тодор Манојловић, 1997

Ибсен је писао и лирику и био плодан писмописац, полемичар и говорник те је пријем његовог дела у великој мери био у једној одређеној фази, па чак и данас, одређен његовим ванкњижевним иступањима. Али, осим тих ужих књижевноисторијских и позоришноисторијских фактора, значајни су и неки други елементи који могу да допринесу бољем разјашњењу развоја науке о Ибсену. Користан материјал пружају критеријуми избора његових одабраних дела; занимљиви су, даље, начини на које је током времена превођен на друге језике, путеви којима су му приступали социолози, политичари, психолози, психијатри и други, тумачећи га или узимајући материјал из његових драма, начини на који је компонована музика за разна извођења *Peera Gynta*, начини на које је послужео као материјал за теоријска уопштавања, доказивања и одбацивања појединих књижевноисторијских приступа и тако даље.

С друге стране, ваља већ на почетку рећи да ни пријем ни поимање Ибсена нису никада били јединствени. Он је као писац био величан, чак претваран у бога на драмском олимпу, али и оспораван. И ма колико се могу

уочити неке основне црте и неки основни периоди у развоју рецепције Ибсена од дана његових првих књижевних иступа до данас, исто толико се могу уочити и бројне дивергентне тенденције географски или идеолошки одређене, проузроковане различитим мерилима којима је мерен у оквиру једне традиције, променама књижевних схватања, политичким догађајима, склоностима критичара итд.

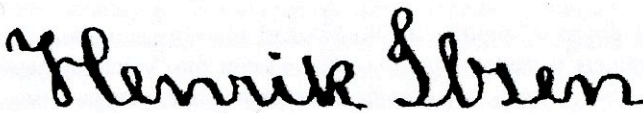
Љубиша Рајић, 1983

Одвратност, коју је у Ибзену будила тривијалност ситнобуржоаскога и приватнога и јавнога живота, нагнала га је да потражи област где би његова истинољубива и поштена душа могла, ма само и за кратко време, одахнути. У почетку, он је такву област био нашао у народној прошлости. Романтичка школа га је подстакла да се упозна са том прошлoшћу у којој није било ни трага од тривијалне ситнобуржоаске стварности, и у којој је све било испуњено дивљом снагом и јуначком поезијом.

Ђорђе В. Плеханов, 1910

Уосталом, увек неко скупо плаћа такозвану концентрацију твораца. У свих твораца је, као у митском бићу Хрунгниру, као у Ибсену самом, срце пуно оштрица. Ствараоци раде са жртвама. А врхунац је када песникову концентрацију плаћа опет песник, као Дон Кихот Сервантесу, Хамлет Шекспиру, Пер Ибсену. Онда је окршај мушки и тежак, онда добијамо и карикатуру и трагедију. И не само карикатуру и трагедију талента и поезије, него и завичаја, уметничких истина, човека и човечанства.

Исидора Секулић, 1941

A handwritten signature in cursive script that reads "Henrik Ibsen". The ink is dark and the handwriting is fluid and characteristic of the author.

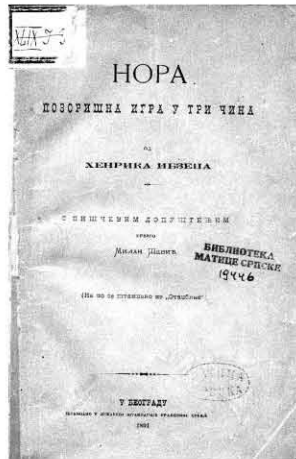
ДЕЛА

1. Нора / од Хенрика Ибзена. - У Београду : Државна штампарија Краљевине Југославије, 1891. - 86 стр.
III 1836
2. Les prétendants à la couronne ; Les guerriers à Helgeland / Henrik Ibsen. - Paris : A. Savine, 1893. - 327 str.
Марић II 86
3. Henrik Ibsens Sämtliche Werke in deutscher Sprache / durchgesehen und eingeleitet von Georg Brandes, Julius Elias, Paul Schlenther. - Berlin : S. Fischer, [1904]. - LXVI, 536 str.
II 121171/10

4. Briefe von Henrik Ibsen / herausgegeben und mit Einleitung und Anmerkungen von Julius Elias und Halvdan Roht. - Berlin : S. Fischer, 1905. - LX, 536 str.
Ба II 667
5. Росмерсхолм / Хенрик Ипсен. - У Мостару : Пахер и Кисић, 1905. - 168 стр.
Ал I 230
6. Henrik Ibsens Dramen / von Emil Reich. - Berlin : S. Fischer, 1910. - XV, 535 str.
Мал III 316

7. Sämtliche Werke / Henrik Ibsen. - Volksausg. in fünf Bänden. - Berlin : S. Fischer, 1911. - 5 knj. (438; 590; 553; 521; 552 str.)
MaPII 6585/1-5
8. Dramatische Werke. Bd. 1, Die Stützen der Gesellschaft. Gespenster. Die Wildente / Henrik Ibsen. - Berlin ; Leipzig : Th. Knaur Nachf., 1920. - VI, 156 str.
II 103890/1
9. Народни непријатељ / Хенрик Ибсен. - Београд : Време, 1921. - 168 стр.
I 10807
10. Sablasti / Henrik Ibsen. - Zagreb : Narodna knjižnica, 1922. - 72 str.
II 36471
11. Sämtliche Werke. Bd. 1 / Henrik Ibsen. - Berlin : S. Fischer, [1929]. - CLXXXII, 437 str., [1] list sa Ibzenovom slikom
BaII 1176/1

12. Peer Gynt / Henrik Ibsen. - Zagreb : Suvremena biblioteka, 1944. - 286 str., [1] list sa slikom H. Ibsena
II 9910
13. Поход на север / Хенрик Ибсен. - Београд : Југоисток, 1944. - 141 стр.
I 10819
14. Нора / Хенрик Ибсен. - Београд : Просвета, 1946. - 114 стр.
I 11944

15. Stupovi društva ; Nora / Henrik Ibsen. - Zagreb : Nakladni zavod Hrvatske, 1947. - 433 str., [1] list s fotogr. autora
II 417280
16. Народни непријатељ / Хенрик Ибзен. - Београд : Просвета, 1952. - 143 стр.
I 11975
17. Six Plays / by Henrik Ibsen. - New York : The Modern Library, 1957. - XXXII, 510 str.
II 286226
18. Stubovi društva / Henrik Ibzen. - Београд : Rad, 1962. - 125 str.
I 16021
19. Stebri družbe ; Nora ; Strahovi / Henrik Ibsen. - V Ljubljani : Mladinska knjiga, 1966. - 227, [4] str. s tablama
I 18134

20. Neprijatelj naroda / Henrik Ibzen. - Zagreb : Epoha ; Београд : Komerc-union, 1968. - 103 str.
II 36432
21. Nora ili Kuća lutaka / Henrik Ibzen. - Zagreb : Epoha, 1968. - 107 str.
II 38181
22. Народни непријатељ / Хенрик Ибзен. - Београд : Rad, 1969. - 125 стр.
I 20860
23. Nora / Henrik Ibsen. - Zagreb : Školska knjiga, 1977. - 85 str.
II 70523

24. Drame. 2, Rosmersholm ; Heda Gabler ; Jon Gabrijel Borkman / Henrik Ibsen. - Sarajevo : "Veselin Masleša", 1978. - 348 str.
II 73890/2
25. Drame. Knj. 1, Lutkina kuća ; Sablasti ; Divlja patka / Henrik Ibsen. - Sarajevo : "Veselin Masleša", 1978. - 342 str.
II 73890/1
26. Ha mi, halottak, föltámadunk / Henrik Ibsen. - Bukarest : Kriterion, 1978. - 92 str.
CII 862
27. Aveti / Henrik Ibsen. - Beograd : Jugoslovensko dramsko pozorište, 1979. - 71 str., [8] str. s tablama
I 30937

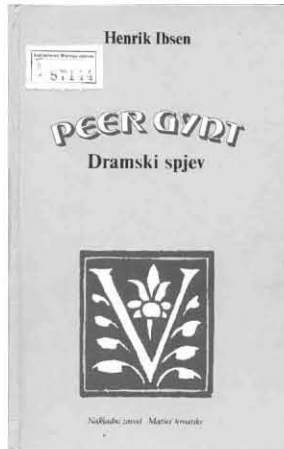
28. Peer Gynt / Henrik Ibsen. - V Ljubljani : Slovenska matica, 1980. - 321 str.
II 79453
29. Peer Gynt / Henrik Ibsen. - Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1981. - 118 str.
II 87144
30. Četiri drame / Henrik Ibsen. - Beograd : Nolit, 1983. - 347 str.
II 87469
31. Драми / Хенрик Ибсен. - Скопје : Култура, 1985. - 395 стр.
II 97646
32. Nora / Henrik Ibsen. - Zagreb : Školska knjiga, 1985. - 85 str.
II 401305

33. Drame. 1, Lutkina kuća. Sablasti. Divlja patka / Henrik Ibzen. - Sarajevo : "Veselin Masleša", 1986. - 324 str.
II 97521/1
34. Drame. 2, Rosmersholm. Heda Gabler. Jon Gabrijel Borkman / Henrik Ibzen. - Sarajevo : "Veselin Masleša", 1986. - 264 str.
II 97521/2
35. Kuća lutaka [katalog predstave] / Henrik Ibsen. - Dubrovnik : Festival Dubrovnik, [s. a.]. - [16] str.
КПЗ II 2245
36. Drame / Henrik Ibzen. -Sarajevo : "Veselin Masleša", 1989. - 333 str.
II 410665
37. Dramatische Werke. Bd. 1, Die Stützen der Gesellschaft. Nora. Gespenster / Henrik Ibsen. - Berlin : P. Oestergaard, [19--]. - VII, 112 str.
II 103891

ЛИТЕРАТУРА

38. Ibsen / Jules de Gaultier. U: La fiction universelle / Jules de Gaultier. - Paris : Mercvrf [i.e. Mercure], 1903. - (1903), Str. [105]-196.
Марић II 70
39. Henrik Ibsen / von Georg Brandes. - Berlin : Bard, 1906. - 125 str., [17] listova s tablama
JC I 1213
40. Ibsen als Norweger und Europäer / Albert Dresdner. - Jena : E. Diederichs, 1907. - 104 str.
I 100447
41. Heine-Nitsche-Ibsen / von Leo Berg. - Berlin : Concordia, 1908. - 102 str.
Мал II 801
42. Henrik Ibsen, Björnstjerne Björnson und ihre Zeitgenossen / von B. Kahle. - Leipzig : B. G. Teubner, 1908. - 140 str., [4] lista s tablama
JC II 807
43. Henrik Ibsen / von G. Plechanow. - Stuttgart : P. Singer, 1908. - 40 str.
Ба III 248

44. Хенрик Ибзен / Ђорђе В. Плеханов. - Београд : Социјалистичка књижара, 1910. - 64 стр.
 П 33578
45. Henrik Ibsens politisches Vermächtnis / von Erich Holm. - Leipzig : Xenien-Verlag, 1910. - XXIV, 104 str.
 ЈС II 962
46. Остaвина Хенрика Ибзена / Милан Шeвић У: Лeтoпис Мaтицe српскe. – Год. 87, књ. 273, св. 1 (1911), стр. 68-75.
 П II 951, ПМС II 1
47. Ibsen Henrik / Georg Brandes. U: Korok emberek irások / Brandes [Georg]. - [Budapest] : Révai, 1914. - Str.227-293.
 I 153049

48. Alles oder Nichts! / von Emil Felden. - Leipzig : Oldenburg & Co., 1919. - 215 str.
 П 102020
49. Ibsens Bühnentechnik / Monty Jacobs. - Dresden : Sibyllen-Verlag, 1920. - 208 str.
 Ба III 465
50. Ibsen und Strindberg / von E. von Aster. - München : Rösl & Cie., 1921. - 129 str.
 ЈС I 906
51. Das Ibsen-Buch / Georg Brandes. - Dresden : C. Reißner, 1923. - 231 str.
 П 100879

52. Хенрик Ибзен / [Велибор Глигорић]. - Београд : [б. и.], 1928. - 31 стр.
 III 970
53. La Vie d'Ibsen / par A. E. Zucker. - Paris : Gallimard, 1931. - 247 str., [2] lista s tablama
 Марић II 1733
54. Henrik Ibsen / Milutin Nehajev. U: Knjiga eseja / Milutin Nehajev. - Zagreb : Matica hrvatska, 1936. - Str. 54-70.
 II 28829

55. Ибзен и ибзеновци / Сл. А. Јовановић. У: Летопис Матице српске. – Год. 129, књ. 371, св. 4 (април 1953), стр. 280-288.
 II 951, ПМС II 1
56. Tragedy of idealism : Henrik Ibsen / by Konstantin Reichardt. U: Tragic themes in Western literature / by Bernard Knoxs...[et al.]. - New Haven : Yale University Press, 1955. - (1956), Str. 128-149.
 Марић II 5330
57. Ibsen / Kenneth Muir. U: Last periods of Shakespeare, Racine, and Ibsen / Kenneth Muir. - Liverpool : Liverpool University Press, 1961. - Str. 89-116.
 II 281889
58. Три огледа / Слободан А. Јовановић. - Крушевац : Багдала, 1962. - 101 стр.
 I 8456
59. Henrik Ibsen in prve drama Ivana Cankarja / Rosanda Sajko. - Ljubljana : Mestno gledališče ljubljansko, 1966. - 126 str.
 I 18230

60. From hero to victim : the making of liberal tragedy, to Ibsen and Miller / Raymond Williams. U: Modern tragedy / by Raymond Williams. - London : Chatto and Windus, 1966. - (1966), Str. 87-105.

Марић II 5334

61. Peer Gynt / Henrik Ibsen. - Milano : U. Mursia & C., 1972. - 192 str.

СП II 3127

62. Хенрика Ибсена Пер Гинт / Исидора Секулић. У: Из страних књижевности. 1 / Исидора Секулић. - Београд : "Вук Караџић", 1977. - Стр. 232-261.

II 68869/7

63. Drama od Ibzena do Brehta / Rejmond Vilijams. - Beograd : Nolit, 1979. - 412 str.

II 74778

64. Bližanje Ibsenu / Mirko Zupančič. U: Pogled v dramatiko / Mirko Zupančič. - Maribor : Obzorja, 1979. - Str. 7-111.

II 77387

65. Essai sur Henrik Ibsen et son "Peer Gynt" / Otto Weininger. U: Des fins ultimes / Otto Weininger. - Lausanne : L'Age d'Homme, 1981. - Str. 31-81.

Марић II 595

66. Dva razy o Ibsenovi / Ján Boor. U: Dráma a divadlo sveta / Ján Boor. - Bratislava : Tatran, 1985. - Str. 148-179.

II 238607

67. China's Ibsen / Elisabeth Eide. - [Oslo : Universitetet i Oslo, 1986].
- 298 str.
IV 282961
68. Victoires et défaites : (la vie l'oeuvre d'Henri Ibsen) / Léon Chestov. U: Les grandes veilles / Léon Chestov. - Lausanne : L'Age d'Homme, 1986. - Str. 82-143.
Марић III 505
69. Ибсен - Крлежа / Луко Паљетак. U: Uvidaji / Luko Paljetak. - Dubrovnik : Časopis Dubrovnik, 1990. - Стр. 184-192.
III 98507
70. Lutkino bespuće / Safet Plakalo. - Sarajevo : Poslovna zajednica profesionalnih pozorišta Bosne i Hercegovine, 1991. - 124 str.
CP II 754
71. Хенрик Ибсен / Тодор Манојловић. У: Нови књижевни сајам / Тодор Манојловић. - Зрењанин : Градска народна библиотека "Жарко Зрењанин", 1997. - Стр. 262-269.
III 423885
72. Világkép és drámai forma összességese Ibsen és Strindberg műveiben / Kiss Eszter. - Budapest : Magyar Színházi Intézet, [s. a.]. - 115 str.
СП II 2271
73. Ibsen / par Ossip-Lourié. - Paris : Bibliothèque Larousse, [s. a.]. - 94 str., [4] lista sa fotogr.
Ba II 661
74. Henrik Ibsen / von Alfred Wien. - Bielefeld ; Leipzig : Velhagen & Klasing, [s. a.]. - 34 str.
Ba III 351

ФОТОГРАФИЈЕ И ФАКСИМИЛИ

75. Хенрик Ибсен
76. Млади Ибсен
77. Ибзенова родна кућа у Скиену
78. Сузана Ибсен, пишчева супруга
79. Из рукописа Ибзеновог *Пер Гинта*
80. Призор из Ибзеновог живота
81. Бронзани споменик Хенрика Ибзена испред Националног театра у Кристијанији (данашњи Осло)

ХЕНРИК ИБЗЕН
1828 - 1906

Издавач
Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник
Миро Вуксановић

Аутори Каталога
Ксенија Светличих и Тамара Вујков

Припрема
Ксенија Светличих
Оливера Михајловић

Умножавање
Станислава Дрековић

Повез
Милорад Родић

Тираж
70 примерака